

QIZAMIQ KASALLIGINING BELGILARI VA DAVOLASH USULLARI

Navro'zova Moxinur Anvar qizi

Toshkent shahar Yunusobod tumani 52-oilaviy poliklinika shifokori

Annotatsiya: Qizamiq kasalligi — bu yuqori yuqumli virusli infektsiya bo‘lib, u asosan bolalar va yoshlar orasida keng tarqalgan. Kasallikning asosiy sababi qizamiq virusining odamdan odamga havo-tomchi yo‘li orqali yuqishidir. Bu virus nafas yo‘llariga kirib, organizmda keng tarqaladi va turli belgilarga sabab bo‘ladi. Qizamiqning asosiy belgilaridan biri yuqori harorat, teri ustida qizil dog‘lar paydo bo‘lishi, shuningdek, yo‘tal, burun oqishi va ko‘z qizarishi hisoblanadi.

Kalit so‘zlar: qizamiq, virus, yo‘tal, holsizlik, immunitet, bolalar, emlash, davolash, asoratlar.

Qizamiq kasalligining inkubatsiya davri odatda o‘n to‘rt kun atrofida bo‘ladi. Bu davrda kasallikning hech qanday belgisi sezilmaydi, ammo virus organizmda faol ravishda ko‘payadi. Keyinchalik, yuqori harorat ko‘tarilishi, bosh og‘rig‘i, umumiy holsizlik, ishtahaning kamayishi kabi alomatlar paydo bo‘ladi. Ko‘zlar qizarib, yiringli suyuqlik bilan to‘lishi mumkin, bu esa kon’yunktivit deb ataladi. Burun oqishi va yo‘tal ham kuzatiladi. Ushbu belgilar paydo bo‘lganidan keyin terida qizil dog‘lar chiqadi, ular boshda, yuzda boshlanib, keyin butun tanaga tarqaladi. Dog‘lar bir necha kun davomida mavjud bo‘lib, so‘ngra asta-sekin yo‘qoladi. Qizamiq kasalligining eng xavfli tomoni uning asoratlaridir. Asoratlar orasida o‘pka yallig‘lanishi, quloq infektsiyalari, miya yallig‘lanishi (ensefalit) va boshqa og‘ir holatlar bo‘lishi mumkin. Ayniqsa, yosh bolalar va immuniteti zaif odamlar uchun bu kasallik juda xavfli hisoblanadi. Shu sababli, qizamiqni o‘z vaqtida aniqlash va davolash juda muhimdir.[1]

Qizamiq kasalligini davolashda asosan simptomatik terapiya qo'llaniladi. Haroratni pasaytirish uchun antipiretik dorilar beriladi, shuningdek, organizmni suvsizlanishdan saqlash uchun ko'p miqdorda suyuqlik ichish tavsiya etiladi. Yo'tal va burun oqishini yengillashtirish uchun tegishli dori vositalari qo'llanadi. Ko'zlarni yengillashtirish uchun maxsus tomchilar va gigiyena qoidalariga rioya qilish zarur. Shuningdek, bemorni tinch va toza muhitda saqlash, to'liq dam olish imkoniyatini yaratish muhimdir. Qizamiqni oldini olishda emlash eng samarali usul hisoblanadi. Bolalar va kattalar uchun qizamiqqa qarshi emlash milliy immunizatsiya dasturlarining ajralmas qismidir. Emlash natijasida organizmda virusga qarshi immunitet hosil bo'ladi, bu esa kasallikning oldini olishga yordam beradi. Emlashdan keyin ba'zan yengil nojo'ya ta'sirlar kuzatilishi mumkin, lekin ular qisqa muddatli va xavfsiz hisoblanadi.[2]

Qizamiq kasalligi bilan og'rigan bemorlar uchun alohida e'tibor berish zarur. Kasallik vaqtida bemorni boshqa odamlar bilan aloqadan saqlash, ayniqsa immuniteti zaif shaxslar bilan muloqotni cheklash muhimdir. Bemorni izolyatsiya qilish orqali virusning tarqalishini kamaytirish mumkin. Shuningdek, gigiyena qoidalariga qat'iy rioya qilish, qo'lni tez-tez yuvish, yuz va burunni toza saqlash zarur. Qizamiq kasalligi bilan bog'liq muammolarni kamaytirish uchun sog'lom turmush tarzini yuritish, to'g'ri ovqatlanish va yetarli miqdorda vitaminlar qabul qilish tavsiya etiladi. Immunitetni mustahkamlash orqali organizm virusga qarshi kurashishda kuchayadi. Bundan tashqari, kasallikning oldini olish uchun jamoat joylarida ko'p odam yig'iladigan joylardan saqlanish, ayniqsa epidemiyalar paytida ehtiyot choralarini ko'rish zarur.[3]

Bugungi kunda dunyo bo'ylab qizamiq kasalligining oldini olish bo'yicha ko'plab tadbirlar amalga oshirilmoqda. Ko'plab mamlakatlarda bolalarni qizamiqdan emlash majburiy hisoblanadi. Bu kasallikning tarqalishini sezilarli darajada kamaytirdi va ko'plab hayotlarni saqlab qoldi. Shunga qaramay, ba'zi

hududlarda emlash darajasi pastligi sababli qizamiqning yangi epidemiyalari yuzaga kelmoqda. Shu bois, kasallikning oldini olish va nazorat qilish bo'yicha ishlarni davom ettirish zarur.[4]

Qizamiq kasalligining davolash va oldini olish usullarini to'g'ri qo'llash orqali uning salbiy ta'sirlarini kamaytirish mumkin. Kasallikning o'z vaqtida aniqlanishi va to'g'ri davolanishi bemorning tezroq sog'ayishiga yordam beradi. Emlash esa kasallikning oldini olishda eng samarali vosita hisoblanadi. Shu sababli, har bir inson o'z sog'lig'iga e'tibor berib, zarur profilaktik choralarni ko'rish lozim.[5]

Xulosa:

Xulosa qilib aytganda, qizamiq kasalligi — yuqori yuqumli virusli infektsiya bo'lib, u o'z vaqtida aniqlanmasa, jiddiy asoratlarga olib kelishi mumkin. Kasallikning asosiy belgilariga yuqori harorat, terida qizil dog'lar, yo'tal, burun oqishi va ko'z qizarishi kiradi. Davolashda simptomatik terapiya qo'llaniladi, lekin eng muhim chora emlashdir. Emlash orqali qizamiqning oldini olish mumkin va bu nafaqat shaxsiy, balki jamoat sog'lig'i uchun ham muhimdir. Shuning uchun qizamiq kasalligidan himoyalaniish uchun barcha zarur choralarni ko'rish, sog'lom turmush tarzini olib borish va vaqtida tibbiy yordamga murojaat qilish zarur.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Abdullayev, S. (2025). "Qizamiq kasalligi etiologiyasi va zamonaviy davolash usullari". Tibbiyot va profilaktika jurnali, 12(1), 45-58. Toshkent: Sog'liqni saqlash nashriyoti.
2. Islomova, N. (2024). "Qizamiq kasalligi va unda qo'llaniladigan vositalar". Sog'liqni saqlash va tibbiyot konferensiyasi materiallari, 7(2), 102-110. Toshkent: O'zbekiston Respublikasi Sog'liqni saqlash vazirligi nashriyoti.

3. Karimov, T. (2024). "Qizamiq kasalligi etiologiyasi, epidemiologiyasi va patogenezisi". Sanepid Navoiy ilmiy jurnali, 5(3), 33-47. Navoiy: Sanepid nashriyoti.

4. Qodirov, M. (2023). "O'zbekistonda qizamiq bilan bog'liq epidemik vaziyat va nazorat choralari". Epidemiologiya va sanitariya jurnali, 10(4), 15-25. Toshkent: Epidemiologiya nashriyoti.

5. Rasulova, D. (2022). "Qizamiq kasalligi: klinik belgilari va davolash strategiyalari". Pediatriya va bolalar tibbiyoti jurnali, 8(1), 58-70. Toshkent: Pediatriya nashriyoti.

6. Xolmatova, L. (2021). "Qizamiqqa qarshi emlash va uning ahamiyati". Immunizatsiya va profilaktika jurnali, 3(2), 22-30. Toshkent: Immunizatsiya nashriyoti.

7. Ergashev, B. (2020). "Qizamiq kasalligi va uning oldini olish choralari". Tibbiyot fanlari bo'yicha ilmiy maqolalar to'plami, 15(1), 77-88. Toshkent: Tibbiyot nashriyoti.